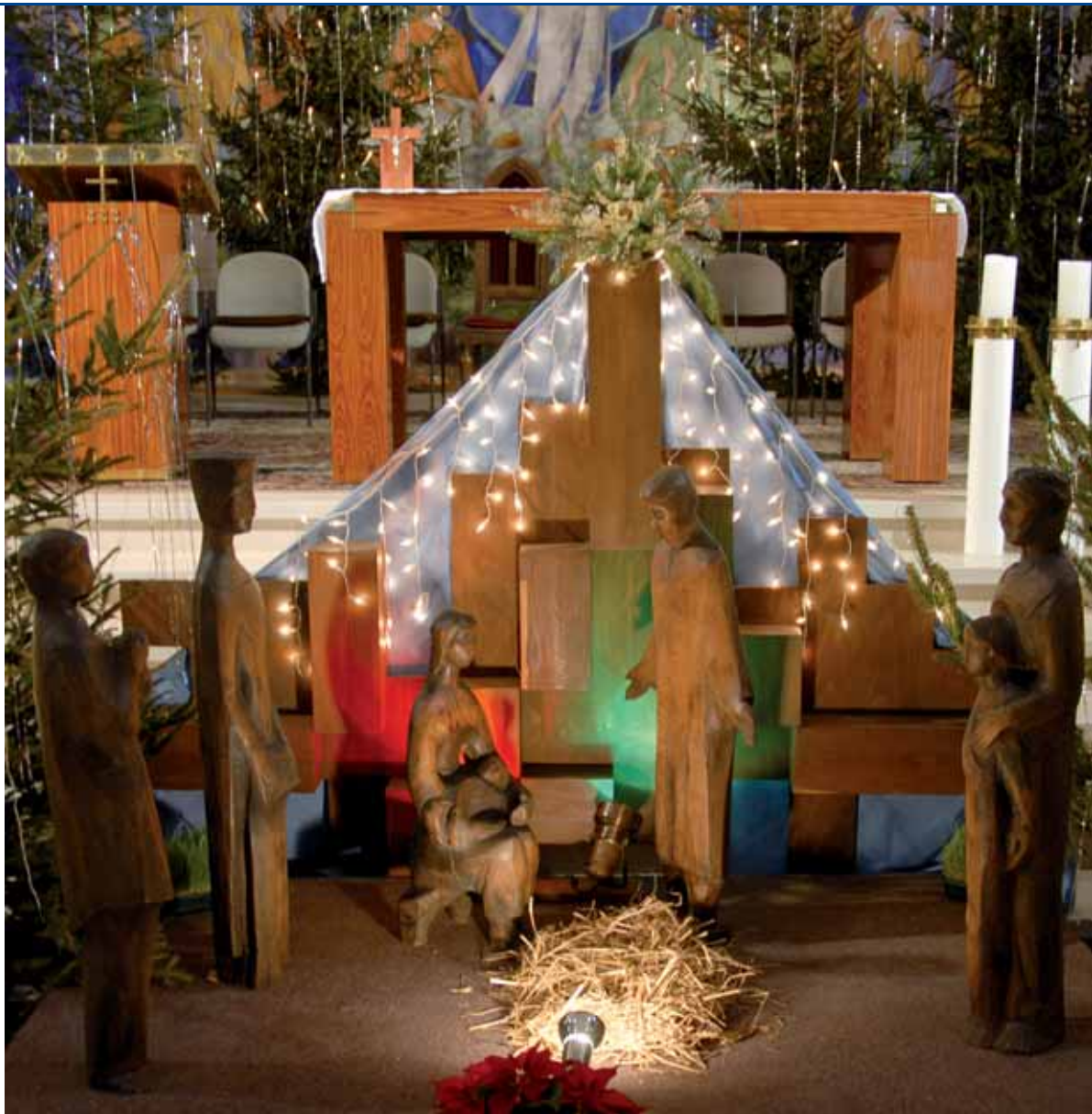

GLASNIK SVETOG ANTE

GLASILO SVETIŠTA SVETOG ANTE SARAJEVO / BISTRİK

Božić dolazi svima, ali...

Sv. Anto - čovjek od istine

Zapis fra Grge Martića

Kronika

Sa starih stranica

Oglasna ploča

S Glasnikom do radosti Prva božićna pjesma

Poštovani štovatelji svetoga Ante!

S ovim brojem što ga sada čitate naš *Glasnik svetog Ante* zaokružuje godinu dana svoga kalendarskog postojanja. Ona stvarna godina dana njegova života, prva obljetnica koja se zapravo i može slaviti, navršit će se u ožujku, pred svetkovinu Uskrsa sljedeće 2008. godine. Iako se neko vanjsko slavlje ni tada najvjerojatnije neće dogoditi, već sada imamo napretek razloga za tiho unutarnje zadovoljstvo. Tako, prema zacrtanom planu u ovoj 2007. godini tiskali smo sva četiri broja, a svaki broj *Glasnika* pobudio je najprije znatiželju a onda i neskrivene simpatije kod svih onih koji su ga imali u rukama. Krug njegovih čitatelja i suradnika, što posebice raduje, polako se širi, te se nadamo da će i sljedeće godine naš *Glasnik* s uspjehom ispunjati zadaću koju smo mu namijenili u prvom broju. Kako je to činio i njegov prethodnik!

Naime, pripravljavajući ovaj broj *Glasnika* oko mi slučajno pade na jedan prilog u *Glasniku sv. Ante Padovanskoga* od 1. siječnja 1911. i učini mi se da bi, kao informacija, moglo biti zanimljivo istaknuti: pripadnici pet franjevačkih provincija su tada, prije nepunih stotinu godina, uređivali šest listova što dovoljno govori o njihovu tadašnjem poimanju uloge medija uopće i snage pisane riječi. Ne samo izgovorene riječi!

Zanimljivo je spomenuti i naslove tadašnjih franjevačkih časopisa: *Serafinski perivoj*, *Glasnik sv. Frane Asiškoga*, *Kršćanska obitelj*, *Angjeo čuvar*, *Euharistični glasnik* i *Glasnik sv. Ante Padovanskoga*. Njima, kaže nepotpisani autor toga priloga, svakako valja pribrojiti i list *Naša Gospa Lurdška*, što su ga izdavali kapucini u Rijeci. A za preteču našega *Glasnika* autor kaže: „Glasnik ... je danas, koliko poznamo, najrašireniji od svih franjevačkih listova“.

U ovom božićnom broju našega *Glasnika svetog Ante* primijetit ćete nekoliko novina, koje i nisu tako male! Tiskan je na povećanom broju stranica i s nekim novim rubrikama, a na kraju nekoliko priloga ispisana su imena suradnika koja dosad niste susretali... A i sadržaj će vas, nadamo se, zainteresirati, obogatiti i razveseliti! U tekstovima o Božiću, kojih je zacijelo najviše, pokušali smo vam pomoći da bolje razumijete i onda prihvatite dolazak Boga na zemlju, među nas ljude. Ako smo barem malo uspjeli, to je dovoljan razlog da slavimo slavlje i pjevamo, da s radosnom pjesmom slavimo svetkovinu Božića!

Svim čitateljima *Glasnika* želim: Čestit Božić i sveto porođenje Isusovo! Sretna nova 2008. godina!

Urednik

Božić je poruka koja, na sreću, ne dolazi od nas, kao tolike poruke što svakodnevno mi ljudi šaljemo i primamo. Božić je poruka nama, s druge strane naših interesa, naših ljubavi i naših mržnja, naših očekivanja, nada i strahova

Ono što čini Božić radosnim, posebnim i neponovljivim događajem tijekom godine jesu božićne pjesme. U našim sredinama poznate su međunarodne božićne pjesme kao *Tiha noć* ili *Ave verum, corpus natum*, kao i naše katoličke tradicionalne pjesme poput onih *Radujte se narodi*, *Veselje ti navješćujem*, *Tri kralja jahahu...* Njihovi tonovi i tekstovi, u atmosferi određenoj snijegom, jaslicama, borovima i ljudskom radošću, daju ovome vremenu toplinu i neku nježnu čežnju prema boljem i iskrenijem svijetu, drugačijem od onoga u kojem svaki dan živimo, borimo se s nedaćama i radostima života, te strepimo za vlastitu sudbinu i sudbinu zemlje u kojoj živimo.

Međutim, najstariju božićnu pjesmu nisu smislili niti otpjevali ljudi. Prema svjedočenju evanđelista Luke tu pjesmu otpjevali su anđeli. To našim ušima može izgledati pomalo čudno, jer mi anđele zamišljamo samo kao neka bića izvan naših događanja: kao čuvare ili uopće ne vjerujemo da oni postoje, kako hoće “objasniti” neki učenjaci, što sve hoće u vjeri demistificirati. Ipak, mnogi su od nas doživjeli, a da to i ne znaju, pjesmu anđela. U nekim neobičnim, graničnim situacijama života i traženja sreće pojavljuje se ta pjesma anđela kao glas što omogućuje krenuti dalje, kao dar koji nam pomaže pobijediti zamke i zapreke živote, glas što šapuće u nježnosti i povjerenju da se može i mora ići dalje. Onda to mijenja život.

Božić je baš takva situacija na granici. To je poruka koja, na sreću, ne dolazi od nas, kao tolike poruke što svakodnevno mi ljudi šaljemo i primamo. Božić je poruka nama, s druge strane naših interesa, naših ljubavi i naših mržnja, naših očekivanja, nada i strahova. Pjesma anđela što je mi, naš um, naša tehnika i naša moć nisu smislili: *Danas vam je rođen Spasitelj...* (Lk 2,11).

Božićne pjesme u atmosferi sa snijegom, jasicama i borovima daju ovome vremenu toplinu i neku nježnu čežnju prema boljem i iskrenijem svijetu

Danas, vama i Spasitelj. Te tri riječi jesu riječi velikoga dara i riječi te prve pjesme. One su dar neba, istinski dar neba, bez naših zasluga, bez našega traženja pa i bez naših molitava, zaziva, krunica i hodočašća. Onaj koji dolazi, o kojemu pjeva ta prva izvorna božićna pjesma ne treba ništa. Ni naših darova, jer mi smo sve pretvorili u darivanje skupih stvari. Ni naših očekivanja, jer mi očekujemo samo ono što nam odgovara. Ni naših želja, jer smo želje pretvorili u novce i bankovne račune. Ni naših skupova, jer oni veličaju moć, svjetovnu ili crkvenu, svejedno je. On ne treba ništa, i ništa ne traži, jer je darovan odozgor, odakle mi, umišljeni i *pobožni* kršćani, očekujemo opet korist. I spasenje je postalo stvar koristi, kažu neki što smatraju da “se isplati” vjerovati, pa makar to bilo samo za Božić!

I takvima i svakom čovjeku i cijelom stvoarenju darovana je ta velika tajna, što ju pjevaju anđeli, koje smo eto zaboravili. Kojemu pjevamo i mi zajedno s njima negdje na granici našega

svakodnevlja, u prostoru gdje nas ne izgriza sumnja u Božju naklonost prema ovoj zemlji i ovome gradu, u vremenu kada ne očekujemo negativne vijesti da idemo samo unatrag i u uvjerenju da sve što činimo ima svoj smisao, svoju nedorečenu ljepotu i vrijednost.

Najstarija i najljepša božićna pjesma, pjesma anđela, otpjevana iz zahvalnosti za darovana Isusa, i ovoga će se Božića čuti na našim zajedničkim sastancima, u obiteljskim slavljinama, u crkvama, na ulicama, u ljudskim očima i srcima što čežnu za dobrotom, ljubavlju, srećom i smislom. Ako je ne budemo čuli, nemojmo zbog toga biti tužni. Jer će njezin sadržaj i onaj o kojemu pjeva već nekako progovoriti. Možda kroz neke od onih pjesama što ih budemo slušali ili po nekim očima što nas vole. Ili u maloj sitnici radosti što je učinimo nekome. Jer ni ona sama ni ono što sadrži nisu naše vlasništvo. U tome se i krije tajna Božića.

Franjo NINIĆ

Pogled na Božić s dviju strana

Božić dolazi svima, ali...

Svi jednako ne prihvaćaju poruku i radost Božića. Nažalost, i na tako toploj Božićnoj stvarnosti ljudi se međusobno dijele i pokazuju svoje pravo lice

Božić možemo promatrati s više strana. Promatran iz Božje perspektive Božić jasno pokazuje kakav je Bog. Bog Božića je nevjerojatni Bog, jer se rađa u liku čovjeka, izlazi iz Božjega područja i ulazi u grešnu i zlu povijest i svijet te progovara čovjeku njegovim jezikom - ali ga i voli božanskim srcem. Bog iz Božićne perspektive pokazuje da želi prići čovjeku ne s vlašću i moći koje satiru i primoravaju, nego nenametljivo i humano ostavljajući slobodnu odluku prihvaćanja ili neprihvaćanja.

Međutim, Božić je moguće gledati i s druge strane - one ljudske: Kako ljudi prihvaćaju ovu nečuvenu Božju odluku o dolasku na ovaj svijet? I kao što u Božiću Bog pokazuje svoje lice, tako i čovjek u odnosu na Božićni događaj također pokazuje svoje pravo lice - prije svega u činjenici prihvaćanja Božića u vlastitoj stvarnosti života.

Isusovo rođenje najprije prihvaćaju njegovi roditelji Marija i Josip u idili betlehemske stvarne zbilje. Kršćanska je predaja obukla Božićni događaj u idilu jedinstva Boga, ljudi, životinja i prirode: Bog u liku djeteta u siromaštvu ovoga svijeta, okružen ljubavlju roditelja i prijateljskim odnosom životinja: vola, magarca, ovaca...

Prvi kojima biva objavljeno rođenje Mesije bili su pastiri na okolnim betlehemskim poljima. Njima je poruka došla u pjesmi Neba: *Slava Bogu na visinama, a mir ljudima miljenicima njegovim!* Zanimljivo je da su pastiri razumjeli pjesmu Neba i pohitali u Betlehem te se radošno poklonili *mladome kralju*.

Potom su na red došli obrazovani, mudri ljudi s Istoka, istraživači astroloških promjena na nebu, koji slijede neobičnu zvijezdu. Slijedeći zvijezdu oni stižu u Jeruzalem. Tu su svećenici i pismoznanci - oni znaju što piše u Pismima, ali ne idu u Betlehem. Tu je također i

Fra Perica Vidić, *Rođenje*

veliki kralj Herod. I on doznaje od svećenika da je Betlehem mjesto rođenja budućega Mesije, ali ni on ne ide niti želi ići u Betlehem i iskazati poštovanje novorođenom Mesiji. On, naprotiv, svojim daljnjim postupcima nastoji uništiti Božji dolazak čovjeku. Tako vidimo različite odnose prema Božiću u prihvaćanju odnosno neprihvaćanju njegove stvarnosti.

Bez obzira na to kako idiličan bio događaj Božića, on ipak pokazuje da istinski Božić ovisi zapravo o svakome čovjeku. Božić se doista može prihvatiti s radošću betlehemskih pastira, dostojanstvom mudraca s Istoka, ravnodušnošću svećenika u Jeruzalemu ili pak bolesnim strahom za svoju vlast i moć kralja Heroda.

I danas se može reći: Božić dolazi svima, ali svi jednako ne prihvaćaju poruku i radost Božića. Nažalost, i na tako toploj Božićnoj stvarnosti ljudi se međusobno dijele i pokazuju svoje pravo lice. Pa ipak, Božić dolazi iz Božje slobode i uvažava ljudsku slobodu. Zato je i danas različito poimanje i prihvaćanje Božića i njegova događaja. Od iskrenog prihvaćanja do ravnodušna promatranja ili čak nasilnog gušenja Božjeg vezivanja uz čovjeka. S Božićem svaki čovjek dobiva svoju istinsku vrijednost i veličinu. Ostaje ipak otvoreno koliko je tko spreman prihvatiti tu činjenicu.

Božo LUJIĆ

Slavko Šohaj, *Rođenje*

Vlatko Blažanović, *Rođenje*

Božićna poruka

Božić je moć nemoći

Sretan Božić znači ne bojati se svemoćnog i strogog Boga, nego prigrliti ga malenog da u čovjeku probudi uspavanu božansku prisutnost i tako se nastani u čovjeku.

Proslava Božića je vrst ispovijesti vjere suvremenih kršćana, dakle vrst modernog vjerovanja koje iskazuje potrebu i glad suvremenih ljudi za Bogom. Suvremeni čovjek voli slaviti svetkovine Božje blizine, kako to čine kršćani s Božićem, muslimani s Bajramom, židovi s Pesahom. Ljudi vole međusobne odnose koji zrače doživljajem Božje blizine. Zato su te svetkovine prepune opraštanja, zagrljaja, nade i nježnosti.

Božić je svetkovina Božjega dolaska u ljudsku prolaznost, raspadljivost i besmisao. Bog Stvoritelj svijeta i najveća Moć dolazi u čovjeku Isusu kao posvemašnja nemoć. Isus nije htio nikakvu moć, svi su od njega bili i moćniji i veći i jači. Isus je bio sućut, razumijevanje, empatija i simpatija, solidarnost, predanje, pomoć

i ljubav. To je smjer Božjega dolaska i smjer izgradnje božićnoga svijeta. Svaka moć završava u besmislu, a smisao je na putu Božjega dolaska. Božić je otkriće snage nemoći, Božić je moć nemoći. U Božiću grlimo slabe i nemoćne kao šansu našega svijeta. Sretan Božić poziv je u zaokret u taj srdačni ljudski svijet gdje nema ohole nadutosti, gdje smo svi dragi, vrijedni i prihvaćeni, gdje nema straha i tjeskobe, nego vlada božanska milina i milost koja izbija iz svih nas i povezuje nas u božansku obitelj.

Valjda se i u Bogu u ljubavi natječu božanske osobe tko će biti manji, predaniji, čija će radost služenja biti veća. Iz te igre malenosti u božanskom životu izišlo je i stvorenje, i mi u njemu. Čudno je kako mi ljudi zaboravljamo svoje božanske korijene malenosti, predanja, ljubavi, smjernosti i bježimo u vražji ambijent veličine, sebičnosti, pohlepe, zatvorenosti i samoće. Rastužuje potrošačka groznica kao težnja za izgubljenim rajem, a koja darovima zatrpava darivanje i nepatvorenu radost. Sretan Božić znači ne bojati se svemoćnog i strogog Boga, nego prigrliti ga malenog da u čovjeku probudi uspavanu svoju božansku prisutnost i tako se nastani u čovjeku.

Ivo MARKOVIĆ

A. da Murano, *Sveti Anto*

B. Montagna, *Sveti Anto uskrisava mrtvuca*

Sveti Anto Padovanski (IV)

Čovjek od istine

Nikada se nikoga i ničega nije bojao. Nisu ga vodili pojedinačni računi kada se radilo o zaštiti potlačenih

Malo je teško nama koji živimo u prilično drukčijoj civilizaciji stvoriti sebi pravu sliku onoga što je moglo biti područje djelovanja jednoga pučkog misionara u Srednjem vijeku. Kada bi ulazio u grad, na njegova leđa palo je sve što tišti jedno društvo: svađe raznih stranaka u sukobu sa svećenstvom, napetosti u obiteljima, sumnje mislilaca, loši uvjeti u tamnicama, općinski i gradski pravilnici... Sve je padalo na njega.

Protiv prevlasti novca

Tako se i Antun morao prilagoditi i raditi svašta po malo, u prilog suživotu, te da bi evanđelje moglo prodrijeti, nadahnuti i preobraziti osobe i strukture. U vremenu kada je većina žitelja živjela od ratarstva, stočarstva i ribolova, samo se manji dio bavio obrtništvom, koje se tada baš počelo razvijati i otvarati vrata

gospodarskom napretku Europe, s trgovinom koja ga je pratila. Sve je to iskoristio manji krug vrlo zauzetih i sposobnih ljudi, koji su počeli raditi s novcem. Tako su nastajale prve banke, a uz to se počeo gomilati kapital kod bogatih pojedinaca, a na svoje su došli i lihvari. Svetac je, u duhu evanđelja, vodio poseban rat protiv lihvara, koji su bili vrlo moćni, pa su ih se svi bojali i mrzili ih. Glasovito je čudo koje je Antun učinio na pogrebu jednoga gulikože, kada je otkrio da se pokojnikovo srce ne nalazi u tijelu, nego u blagajni gdje je čuvao svoje zlato.

Zaštitnik potlačenih

Antun je bio zaštitnik siromašnih, uvijek i svugdje, suprotstavljajući se otvoreno nasilnicima. Dobro je pročitati svjedočanstvo jednoga suvremenika:

“Antun, koji je tako željno težio da umre kao mučenik, nije se povlačio ni pred kime, pa ni kad mu je život bio ugrožen, i sa zadivljujućom hrabrošću odupirao se tiraniji moćnika. S velikom oštrinom napadao je neke istaknute ljude, pred kojima su se drugi propovjednici, pa i oni poznati, bojali, unatoč svojoj hrabrosti, i izjedeni strahom nastojali ih zaobići izdaleka.”

F. Vecellio, Čudo s lihvarovim srcem

Iz propovijedi sv. Ante

Ima samo jedna ljubav prema Bogu i bližnjemu: Duh Sveti. Jer Bog je Ljubav.

Bog je dao ljubavi, kaže sveti Augustin, ovo pravilo: da nje-ga ljubimo radi njega samoga, svim svojim srcem, a bližnjega kao sebe, tj. s istoga razloga i cilja zbog kojih ljubimo sebe, u dobru.

Kako je velika Božja ljubav prema nama! Šalje nam svoga jedinorođenoga Sina da bismo mogli ljubiti njega, bez kojega živjeti znači smrt - tko ne ljubi, ostaje u smrti.

Ako je Bog ljubio nas toliko, da nam je dao svoga preljubljenoga Sina, na čiju je slavu sve stvoreno, onda i mi moramo ljubiti jedni druge!

Takav je bio Antun, svetac koji se nije zatvorio u siguran mir svoje sobice, znans-tvenik koji ne pozna samo put od katedre do knjižnice, nagnut isključivo nad glasovitim djelima i proučavajući njihove teorije. On je bio čovjek koji je štovao istinu, pod svaku cijenu, izmjenjujući blagost i nepopustljivost, već prema pojedinom slučaju. Nije se bojavao nikada nikoga i ničega. Nikada ga nisu vodili pojedinačni računi kada se radilo o zaštiti potlačenih.

Dovoljno se prisjetiti jednog prizora: susreta sa zloglasnim tiraninom Ezzelinom da Romano. Legenda je prilično zahvatila u ovaj slučaj, uzimajući i neke povijesne podatke. Ezzelino je bio poznati velikaš, ali se uprljao brojnim zločinima. Ništa ipak nije pomogla Svečeva hrabrost. Tiranin se, doduše, na početku uzne-mirio, ali su politički razlozi prevladali Antunove poticaje dobrote i pravednosti.

Promatra Kristovu slavu

Rastočen naporima i vodenom bolešću, Antun je osjetio neposredni trenutak odlaska s ovoga svijeta. Hrabro, kao i uvijek, zadržao je za sebe tegobe i predosjećaje. Premda su ga vidjela boležljiva, njegova braća nisu ništa slutila, uvjereni da će mu razdoblje odmora

pripomoći da vrati snage. Što je netko više svet, to je svjesniji svojega jada. Tako se i Antun, prije susreta s Gospodinom, želio u molitvi i boli pročistiti od mrlja ljudske slabosti. Dobio je dopuštenje da pođe u Camposampiero, ne tako daleko od Padove, u samotište koje je tamošnji gospodar, plemić Tiso, darovao franjevcima, nedaleko od vlasnikova dvorca. Tiso je u starosti doživio razočaranje nemirnim političkim životom; pa se posvetio slušanju sv. Antuna.

I dok se Svetac šetao šumom, zapazi krošnjato stablo. Dođe mu posve franjevačka pomisao: popeti se i boraviti gore, na čvrstim granama oraha, kao u nekoj ćelijici. Tiso mu je uredio boravište, pa je Svetac na stablu provodio svoje dane razmišljanja. Noću se vraćao u samotište.

Jedne noći plemić je prolazio kraj Svečeve sobice, kada je iznutra zapazio da probija gusti snop svjetla. Bojeći se da nije požar, otvori vrata i ostade zadivljen pred čudesnim prizorom: Antun je rukama grlio maloga Isusa. Kada se osvijestio od ukazanja i opazio Tisa koji je sav bio potresen, Svetac ljubazno zamoli vlasnika da nikomu ne očituje ovo nebesko ukazanje. Tek nakon Svečeve smrti Tiso je ispričao što je vidio spomenute noći.

Vergilio GAMBOSO

Sudjelovanje na misi predstavlja izrazito djelo kojim vjernik svetkuje dan Gospodnji

Nedjelja - dan Gospodnji

Svetkovanje nedjelje ne počinje i ne završava s misom, nego radije u njoj doživljuje svoj posebni domet

Izmjena rada i počinka, napora i odmora značajna je za čovjekov život. U našem svijetu općenito je usvojen sedmodnevni sustav, po kojemu poslije šest dana dolazi praznik, slobodni dan, nedjelja.

Kršćani su ga od najranijih vremena svetkovali. Bio im je blagdan. Zvali su ga dan Gospodnji. Povijest uči da je nedjelja najstariji kršćanski blagdan, blagdan koji se neprekidno svakih osam dana slavi, iz stoljeće u stoljeće, od apostola do naših dana.

Što zapravo znači dan Gospodnji?

1. Znači *dan Kristov*: kršćanima je to trajni spomendan kroz vjekove, spomenik onome danu kad je Isus ustao od mrtvih, kad je pobijedio i konačno uspio, kad je iz noći smrti ušao u vječni Dan života s Bogom.

2. Znači *dan Božji*: vjernike podsjeća na prvi dan svijeta, kad je započelo stvaranje neba i zemlje, pozivajući ih da kao suradnici nastave to djelo Božje gradeći u sebi i oko sebe novi, bolji svijet.

3. Znači *dan Božjeg Duha*: spomendan pedesetnice po Uskrsu, kad je zajednica Isusovih učenika, primivši silu Duha Svetoga, istupila pred svijet i službeno nastavila Kristovo djelo: nedjelja je dan pojave Crkve u povijesti.

4. Konačno, znači *dan Kristova ponovnog dolaska*: kršćanima je nedjelja i dan nade, dan iščekivanja onog dana budućnosti kad će Isus opet doći u slavi i veličanstvu, da sudi žive i mrtve.

Nedjelja, dakle obuhvaća čitav jedan program: *Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji*. Sudjelovanje na misi, u euharistiji, predstavlja izrazito djelo kojim vjernik svetkuje Dan Gospodnji, kad u zajednici s ostalim narodom slavi Boga za njegova djela u povijesti svijeta, napose u Isusu Kristu, kad svaki pojedinac pristaje i sam se uključuje u dovršavanje Božjega plana u svijetu. Zato svetkovanje nedjelje ne počinje i ne završava s misom, nego radije u njoj doživljuje svoj posebni domet, kad u crkvi iskreno molimo, slušamo riječ Božju, primamo otajstvo u pričesti, zahvaljujemo.

Nedjelja nije dan kad se ništa ne radi

Svetkovanje nedjelje počinje ujutro i traje čitav dan, dok god čovjek u radosti srca vrši Božju volju. To se događa svaki put kad u sebi i oko sebe širimo Božje kraljevstvo, koje - uči apostol Pavao - *nije jelo i piće, nego pravednost, mir i radost u Duhu Svetomu. Tko tako služi Kristu, ugodan je Bogu i mio ljudima* (Rim 14,17-18).

Kršćani su stoga u nedjeljno svetkovanje oduvijek brojili i djela kršćanske ljubavi. Nedjelja je dan kad nastojimo drugomu iskazati ono što mu u radne dane ne možemo: npr. pohod bolesnima i nemoćnima, posjet rodbini i prijateljima, primanje u goste itd. Osim toga je nedjelja dan kad produbljujemo svoju duhovnu kulturu čitanjem i korisnim razgovorom ili kad u susretu s prirodom tražimo odmora i osvježanja.

Nedjelja ni, dakle, dan kada se ništa ne radi. Kršćanin ne smije u nedjelju raditi zlo, širiti svijet grijeha i tame. Odmor od teških poslova prilika je i poziv da činimo dobro gradeći s Bogom novi i bolji svijet.

Kada tko ne može sudjelovati na zajedničkoj misi u crkvi, preporučuje se da kod kuće moli u duhu povezan s drugim vjernicima.

Beogradski nadbiskup na Bistriku

U sklopu svoga dolaska na zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine msgr. Stanislav Hočevar, beogradski nadbiskup, posjetio je i crkvu i samostan svetog Ante na Bistriku. U njegovoj pratnji bili su generalni vikar fra Leopold Rochmes i župnik u Nišu fra Niko Josić.

Tom prilikom nadbiskup Hočevar zahvalio je upravi samostana sv. Ante na iskazanom gostoljublju koje su braća našeg samostana iskazala prema bogoslovu Aleksandru, pripadniku beogradske nadbiskupije koji je nekoliko mjeseci stanovao u ovom samostanu. Nadbiskup je u pratnji gvardijana fra Marijana Karaula i vikara fra Perice Vidića obišao obnovljene samostanske prostorije i izrazio svoje divljenje djelovanju franjevacu u različitim područjima grada Sarajeva.

Fra Perica je beogradskom nadbiskupu darovao svoje dvije slike.

Franjevci u Sarajevu (II)

Zapis fra Grge Martića

Za postojanje crkve u Sarajevu odnosno u Vrhbosni još i prije pada Bosne u ruke osmanskih osvajača mogu se pronaći dokumenti koji bi potkrijepili fra Grgine tvrdnje. Sporno je postojanje franjevačkog samostana

U prošlom broju našega *Glasnika svetog Ante* pisali smo o postojanju brojne katoličke zajednice u Sarajevu već u 15, a onda i kasnije u 17. stoljeću, za koju su se pastoralno skrbili franjevci. Ustvrdili smo također da se istodobno u crkvenim povijesnim dokumentima ne spominje postojanje franjevačkog samostana u Sarajevu.

Fra Grgo Martić: samostan postojao

Iznimku u tom smislu učinio je fra Grgo Martić koji je krajem 19. stoljeća zapisao usmenu pučku predaju što se još u njegovo vrijeme mogla čuti među sarajevskim katoličkim vjericima. Martić, naime, piše:

“Od starinah bijaše Crkva ovoga Božjega ugodnika u sriedini priedjela koi se Latinski zove, jednu stotinu koračajah od mosta Latinskoga uz Miljacku s gornju stranu ulice gdje je sada kuća Stjepana Dujmovića - Petra Dujmovića i Mije Marinovića, uz nju bijaše takogjer i Samostan, ali koga vriemena i od koga sagrađjena, tako isto kada i od koje nesreće razvaljena i uništena: to ne može se posviedočiti.

Pripovjeda se samo, da je onda kadano hrabri knez Evgenija Savojski udari na ovi grad, porobi ga, poruši i vatrom poravni i Crkva pala s Manastirom ostavivši ga redovnici i pobjegavši zajedno s najmoćnijim ljudima od ove obćine tragom Cesarske vojske u zemlju Cesarovu radi straha da nebi obiedjeni bili i izginuli poslie od Turakah što dojde istovierni vojvoda i ošteti mjesto ovo. Ovaj razlog mogadiaše biti razbjegnuttju radovnikah i njihovih sliedbenikah.

Priča se tagodjer da je nekoč ili prije ili iza pohoda Evgenova nezna se došao nekakav Biskup iz kršćanskih zemaljah i odsjeo u ovi Sa-

Fra Grgo Martić

mostan priko znanja Turakah, koji se usपालiše rad njegova dolazka sumnjeći o uhodničtvu kakvu, što dočuvši Namjernik Biskup izmakne putem prama Drini i Posavini i u toj se rieci bjegajući od goniteljah utopi a Silnici nasrnu na Crkvu i sruše ju s manastirom zajedno, i njeke nahodeće se u njemu redovnike poubijaju. Od ovoga dvoga jedno istiniti događaj ima biti. Da je pako obćina jaka bila tako kao što se dandanašnji nalazi Hristjanska, koji su od novije dobi, i od prilike svi iza Evgenija naseoci ostavših pustih kućistah katoličkih, to je vjerovatno, i ja slušah od starih ljudih višeputah - da je i Crkva na rečenom mjestu bivala ni otome se dvoumiti nemože, jere stajaše prazno mjesto u sriedini kućah naznačeno *Crkvišće* zvano, sve do godine 1852. kadno obćiniti požar strašno porazi ovu varoš od Bendbaše počmavši sve do ulice Kutukčinske, na tom Crkvišću mi župnici luk i ostalo zelje sijasmo”.

Drugi dokumenti: nije postojao

Sažmemo li ovaj fra Grgin tekst u dvije-tri rečenice, onda bismo mogli napisati da on tvrdi: u sarajevskoj je četvrti Latinluku od prastarih vremena postojala crkva sv. Ante; za to je vidljiv

dokaz lokalitet zvani Crkvišće. Uz crkvu je postojao i franjevački samostan komu se, kao ni crkvi, ne može odrediti ni početak ni svršetak.

Kako komentirati ovaj tekst fra Grge Martića?

Što se tiče crkve, najkraće rečeno, mogu se pronaći odgovarajući povijesni dokumenti koji bi potkrijepili fra Grgine tvrdnje o njezinu postojanju u Sarajevu ili u Vrhbosni još prije pada Bosne u ruke osmanskih osvajača; najvjerojatnije nije bila posvećena sv. Anti Padovanskom... No sporno je postojanje franjevačkog samostana.

Dr. Franjo M. Blažević, pišući 1917. o crkvi sv. Ante Padovanskog u Sarajevu, kaže kako “nama do danas nije nijedan dokumenat poznat, koji bi potvrđivao predaju, da bi u Sarajevu ikada postojao franjevački samostan.” Ne samo da nema takvog dokumenta nego dr. Blažević navodi dokumente koji sugeriraju da samostan nikada nije ni postojao.

Tako, na primjer, prema izvješću biskupa fra Franje Baličevića o stanju Katoličke crkve u Bosni krajem 16. stoljeća, koje on 1591. šalje Svetoj Stolicu u Rim, bosanska je franjevačka provincija tada imala 16 samostana i u njima ukupno 163 svećenika, brata nesvećenika i klerika. Biskup poimence navodi samostane: Velika, Našice, Voćin, Modriča, Gornja Tuzla, Donja Tuzla, Srebrenica, Olovo, Kraljeva Sutjeska, Visoko, Kreševo, Fojnica, Rama, Zaostrog,

Makarska i Visovac. Nema, dakle, ni spomena o samostanu u Sarajevu, koje je, zajedno s obližnjim naseljima, imalo 200 katoličkih kuća s oko 1000 katolika. Ovdje valja primijetiti kako biskup Baličević piše da u čitavoj tadašnjoj Bosni nije bilo ni jednog drugog svećenika osim franjevacu. Ovaj što se brinuo za sarajevske katolike stanovao je u jednoj sobi i imao je samo jednu kapelicu.

I neka druga kasnija izvješća, bilo da su ih u Rim slali biskupi bilo redovnički poglavari, ne potvrđuju tvrdnje fra Grge Martića. Naprotiv! U izvješćima provincijala fra Marijana Pavlovića iz 1623. te biskupâ fra Jeronima Lučića petnaestak godina kasnije, fra Marijana Maravića iz 1655. i fra Nikole Olovčića-Ogramića iz 1675. godine stoji da je sarajevska župa pripadala samostanu sv. Nikole u Visokom, a u Sarajevu je postojala tek rezidencija u kojoj su živjela dvojica vrsnije braće jer su vladajuće okolnosti tako nalagale. Prvi apostolski vikar u Bosni fra Mato Delivić u svome izvješću iz 1737. navodi da je župa Sarajevo imala 74 katoličke kuće i 634 katolika te da je pripadala samostanu Kreševo.

Nakon što je proputovao naše krajeve, poznati putopisac Evlija Čelebija u svom putopisu iz 1660. kaže kako su u Sarajevu “sve crkve malene, nema crkve sa zvonom”. Iako turska riječ koju on upotrebljava (deyir) prvotno znači samostan (manastir), očito je da je Čelebija mislio na crkve koje su, kako kaže, “u dobrom stanju”. I opet se u Sarajevu ne spominje postojanje samostana!

A što se tiče slučaja s biskupom, o kojemu piše fra Grgo, dr. Blažević misli da se radi o fra Blažu Kovačiću koga su Osmanlije optužile da je od pape donio zastave pod kojima bi se katolici navodno borili protiv njih. Toliko su se rasrdili da su ga htjeli ubiti. On je međutim pobjegao, ali se, bježeći pred svojim progoniteljima, utopio u valovima hladne Drine 1544. godine. Slučaj, misli dr. Blažević, nimalo ne dokazuje postojanje samostana jer se ovo, kao i ubojstva sarajevskih franjevaca (o čemu ćemo pisati u sljedećem broju), moglo dogoditi i u sarajevskoj rezidenciji.

Marijan KARAULA

Fra Mato Delivić

Franjevački vrhovni poglavar čestita Božić Bog govori po siromasima

Kristovo siromaštvo pokazuje se u ljudskom obliku. To je znak njegova prijateljstva, njegove blizine čovječanstvu

I mala djeca znaju da franjevački vrhovni poglavar nije ni Sveti Otac, ni kardinal niti jedan od biskupa, no to ne umanjuje njegov položaj u Crkvi. Njegova se riječ, naime, preko članova Franjevačkog reda čuje do na kraj svijeta i ljudi je uvažavaju. Ona je nekada blaga, nekada glasnjiva, ponekada pak i revolucionarna. Vrhovni je franjevački poglavari redovito *urbi et orbi* upućuje prigodom božićnih blagdana, tako je to učinio i današnji poglavar OFM fra Jose Carballo.

Nadahnuće mu je za ovogodišnju božićni čestitku Franjina nježnost kojom se odnosio prema svetkovini rođenja Sina Božjega. Ona je za njega kao i za sv. Franju *svetkovina nad svetkovinama, dan kad je Bog postavši dijete sisao s ljudskih grudi*. Ona je ne samo srž i središte njegove vjere i vjere svih franjevaca, ona bi trebala biti i njihov način života. Ljudi je nisu izmislili, dar je Božji. Na početku bijaše Riječ, po njoj je sve stvoreno, i iz toga svega stvorenoga rodio se onaj koji će vladati Izraelom. *U tami zatreperi istinsko svjetlo koje prosvjetljuje svakoga čovjeka* (Iv 1,9) i u studeni noći *Bog ogrija srce cijeloga čovječanstva*.

Bog u pobožničnom vremenu ne govori više u slikama, nego u Sinu, u njemu je osobna, opipljiva nazočnost Božja. Isus je netko s kim možemo stupiti u odnos; netko koga se može čuti, ljubiti, slijediti, jer naše ruke mogu dotaknuti Riječ, naše je oči mogu gledati.

Možemo i druge čuti ovako govoriti, a što je to posebno, franjevačko, u božićnoj čestitci današnjeg vrhovnog poglavara franjevaca? Ništa drugo doli ono što se naziva franjevačkom teologijom: Bog govori ljudskim govorom, govori nam u ljudima, prije svega u siromasima, *u slaboj i potrebitoj čovječnosti, u onima koji trpe, u izobličenom licu gubavaca, jer Sin Božji nije želio samo postati čovjek među ljudima, nego je postao siromašan među siromasima, slab i potrebit, iznakažen i sluga Jahvin*. Ako ovo nije revolucionarno, ne znamo što bi drugo moglo biti?!

Kristovo siromaštvo pokazuje se u obliku čudesno ljudskom. To je znak njegova prijateljstva, njegove blizine čovječanstvu. Ljudi su, posebice siromasi, prisutnost toga Boga koji je postao jedan od tolikih siromaha na svijetu.

Ako poželimo sažeti ovu božićni čestitku, onda bismo rekli: Budući da je slava Božja živi čovjek (Sv. Irenej), nemojmo se smiriti dok ljudi oko nas ne budu živjeli za Boga i ne pronađu u Riječi životni smisao.

Fra Petar ANĐELOVIĆ

Sa skupštine Franjevačkog svjetovnog reda na Bistricu

“Pilići” s Bistrika

Nekada je za sebe ljepše reći da veoma dugo pamtiš nego da si star. E, to je moj slučaj s crkvom i samostanom sv. Ante na Bistriku.

Nas petero-šestero djevojčica i dječaka koji smo stanovali u blizini crkve i pošli u prvi razred osnovne škole mame su, te davne 1959. godine, s radošću “predale” u ruke fra Benedikta Vujice, koji i sada živi i djeluje u Sarajevu, ali u Bogosloviji na Nedžarićima, da nas poučava vjeronauk i pjevanje. Nitko se nije mnogo brinuo, iako ta odluka tada nije bila politički preporučljiva. Majke po instinktu znaju što je najbolje za njihovu djecu. Mi jesmo, u duhu tog vremena, svi postali pioniri na svečanosti Dana Republike, ali smo također željeli biti i Božja dječica, koju čuva, osim svih svetaca i svetica, i Anđeo čuvar. Vjeroučitelj fra Benedikt prvo nas je naučio upravo tu malu molitvicu: *Anđele čuvaru mili, svojom snagom me zakrili...* koju i danas, prije spavanja i ujutro pri ustajanju, izmolim bez obzira na to gdje se nalazila i kako se osjećala.

Naše prve pouke i probe pjevanja počele su se održavati u jednoj, za mnoge i sada nepoznatoj i skrivenoj *sali* ili *dvorani*. To je nevelika sobica u koju se dolazi iz crkvene sakristije vrlo uskim i okruglim stepeništem. Jedan veliki prozor gleda joj na sam crkveni oltar, a drugi s vitražnim prelijepim staklom na unutarnji vrt samostana.

U zidnim ormarima čuvala se liturgijska odjeća koja se rjeđe koristila, a vjeroučitelj je tu u sobičak nad sakristijom poredao drvene stolice i jedan mali stolić. Imali smo za dekor svete slike na zidovima i šarene trakice sunca koje su se probijale kroz vitražno staklo prozora (i koje smo nestašno “lovili” po zidovima), malu grijalicu za vrijeme kada bi zahladilo i veliku znatiželju da razumijemo što znači biti Božje dijete, osim dijete svojih roditelja.

Vjeroučitelj je počeo s pričama čiji su temelji počivali u Svetom pismu, a mi smo ih pažljivo upijali slušajući i pamteći - poruke. Svaki sat vjeronauka, jedna priča i nekoliko prigodnih pouka, ali onih stvarnih, koje je svakako dobro upotrijebiti (nije bilo preporuka *mora se*) u svakodnevnom životu.

Sakristija crkve sv. Ante na Bistriku

Tako su braća franjevci sudjelovali u formiranju malih dječjih pogleda na svijet, zalažući se za to da oplemene svakodnevnicu koju živimo postupcima, a kojoj nije trebalo dopustiti da njome zavlada - stihija!

Kada bi vjeroučitelj osjetio da smo se zamorili, svakom bi iz dubokog džepa ispod habita podario bombon i nakon dječjeg žamora i slatkisha počelo bi pjevanje. Njegov glas je za nas bio kao glas opernih pjevača koje smo slušali na radiju. Svojih pet-šest pilića, kako nas je od milja zvao, počeo je strpljivo i s vedrinom vježbati da bi se mogli pjesmom zahvaliti sv. Nikoli, koji nam je s darovima trebao doći u posjet 6. prosinca. Naravno, ako budemo dobri!

I bili smo dobri, lijepo pjevali i bili najsretnija djeca, gurkajući se, smijući se, glasno, s očima prave nedužne dječice, stiskajući svoje male (a velike) darove - slatkiše i svete sličice.

U to vrijeme, čini mi se, i krampusi su bili manje zločesti. Zbog toga, a i mnogo drugoga što slijedi iz ove priče, preporučujem svako jutro i večer prije spavanja izmoliti kao dijete: *osobito pak me brani, da mi dušu grijeh ne rani...*

Ljerka VORLIČEK-LAJTNER

Fra Vitomir Slugić

U povodu prve obljetnice smrti i 80. obljetnice rođenja fra Vitomira Slugića

Čovjek intelektualne melankolije

Fra Vitomir je bio čovjek dviju naglašenih ekstremnih značajki: neumoljive racionalne strogoće i snažne emocionalne, pjesničke, gotovo melankolično-patetične metaforike

Nisam niti izbliza tako dobro poznao fra Vitomira kao npr. oni koji su s njim živjeli ili oni kojima je bio dugogodišnjim profesorom. Pogotovu ne da bih ga ocijenio kao melankolika, tim prije i tim više što sam svjestan da nema čistih temperamenata, a i da ih ima, prije bi fra Vitomir, onoliko koliko sam ga ja poznao, spadao među sangvinike nego među melankolike. Ovdje, međutim, melankolik znači metaforu za njegovu intelektualnu poziciju, a cijela je fra Vitomirova

pojava bila je dominantno intelektualna, a i tu na neki poseban, pjesnički način kojemu je tako svojstven pathos/zanos.

Takvoga sam ga znao, a o takvome fra Vitomiru svjedoči i fra Tomislav Pervan u zborniku posvećenom 70. obljetnici fra Vitomirova života. Takav fra Vitomir, a to često sa simpatijama spominje nekolicina nas „civilnih intelektualaca“ koji smo ga znali ili češće sretali, mogao je govoriti o Bosni kao o *geometrijskom liku oblaka*, ili *herezi inicijative* (teško je reći što je od ovoga dvoga točnije, a što metaforički snažnije) kao hrabrosti da se iskoračuje u novo. Istina, takav fra Vitomir mogao je i pretjerivati u nužnosti ili pavlovskoj žestini (Pervan). Takvoga ga se ja sjećam, a takvoga fra Vitomira „upamtila“ je i knjiga anegdota o bosanskim fratrima.

U jednoj je od anegdota fra Vitomir Slugić krenuo na put i došao u željezničku stanicu Visoko, te zatražio povratnu kartu. Kad ga je na šalteru službenik upitao *Dokle?* on je odgovorio *Dovde!*

U drugoj su anegdoti dva Varešanina: fra Vitomir Slugić i fra Miroslav Kasapović. Sjedi fra Miroslav kod fra Vitomira, a ovaj se ushodao po sobi. Fra Miroslav mu reče: *Šta ti je, čovječe Božji?*, a fra Vitomir odgovara: *Valja obaviti posao. - Koji posao?* - pita ga fra Miroslav, a fra Vitomir odgovara: *Valja umrijeti.*

Prva anegdota govori njegovu snažnu, nemilosrdno racionalnu, logičku koncentriranost, gdje je naprosto nezamisliv drugi odgovor na upit *dokle* povratnu? osim *dovde* - *do-ovdje* (ako je u pitanju *povratna*)! A druga njegov burni, misaoni i intelektualni laboratorij koji se bavi jednom uistinu „melankoličnom temom“ (ovo *valja umrijeti* znači intelektualnu melankoliju!), temom smrti, koju fra Vitomir (metaforički) razumije kao konačni posao! Vjerojatno i najteži koji čovjek uopće ima obaviti!

Ove dvije sekvence, dvije anegdote jesu smiješne, ali one na najbolji način, pa makar i u fragmentima, odslikavaju lik, karakter, temperament, intelektualni profil fra Vitomira Slugića.

Fra Vitomir Slugić rođen je 19. siječnja 1928. u Stojkovićima, u Varešu, a kršten je kao Anto - Alojzije. U Varešu je završio osnovnu školu, a onda odlazi u Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visoko gdje se upisuje u školsku godinu 1939/40.

U novicijat je trebao ući u školskoj godini 1945/46, ali tada je, prije novicijata, kao i većina mladića njegove generacije, doživio i preživio tzv. križni put do Bleiburga i natrag. Kad je ušao u novicijat, u samostan, uzeo je ime fra Vitomir. Teologiju je završio 1951, a postdiplomski studij u Ljubljani. Magistrirao je iz teologije, a doktorirao iz ekumenske teologije (*Znaci Crkve i njihova primjena na istočne odijeljene kršćane*, 1956). Filozofiju je studirao u Innsbrucku, ali je obolio od tuberkuloze i vratio se kući: liječiti se i predavati filozofske discipline na Bogosloviji. Ima vidan glazbeni dar (čak i dirigira!), no ni njegov sportski dar nije nezamijećen (igra odbojku!).

Kao svećenik, aktivan je u pastoralno-socijalnom radu među našim radnicima u Njemačkoj; bio je voditelj gradnje teologije u Nedžarićima šezdesetih godina (to je njegovo životno djelo!), obnašao je i neke druge (gvardijan, definator) dužnosti u Provinciji. Bio je profesor i predavač na Teologiji od 1958. do rata 1992. godine. Umro je u Sarajevu 8. prosinca 2006. godine.

Već se u gimnaziji (1942), kao i većina nas, počinje baviti pisanjem, a spisateljski je djelatan sve do posljednjih godina života (2006. uvodnik za *Kalendar svetog Ante za 2007.*, praktično 65 godina, uglavnom u unutarprovincijskoj periodici: *Dobri Pastir, Kalendar sv. Ante, Nova et vetera, Bosni Srebrenoj, Bosni franciscani, Jukiću, Svjetlu riječi, Biltenu franjevačke teologije*, u zbornicima o uglednim franjevcima (Josipu Markušiću, Rufinu Šiliću), u crkvenoj periodici izvan BiH. Najčešći su njegovi tiskani tekstovi nekrolozi, prikazi knjiga ili važnih susreta i događaja. Oni "stručni" filozofijski radovi (*Opća metafizika, Kozmologija, Teorija spoznaje, Filozofijska teologija, Uvod u filozofiju, Logika*) i predavanja za studente ostali su u skriptama, ali i jedan (veoma mali) dio njih kao i tekstova na vjerske teme publicirao je (*Crkva i crkve*, 1987).

Onaj njegov rad u skriptama i tipkan na nekadašnjim pisacim strojevima, poharan okupacijom, pljačkom i uništenjem Bogoslovije u posljednjem ratu, vjerojatno je znatno uništen dio fra Vitomirova djela, premda ih je fra Miroslav Vrgoč našao i unio u bibliografiju fra Vitomirova spisateljskog rada. Ovo je razlog više da požalimo što je iza jedne intelektualno po svemu

U *Maloj galeriji svetog Ante* organizirana je 8. prosinca 2007. komemorativna priredba o pokojnom fra Vitomiru Slugiću u povodu prve obljetnice njegove smrti. Priredba je naslovljena: *Godinu dana bez fra Vitomira Slugića*. Započela je sv. misom u 18 sati koju je predvodio gvardijan fra Marijan uz koncelebraciju još nekoliko svećenika. Nastavljena je komemorativnim skupom na kojem su o fra Vitomiru govorili fra Mile Babić, Željko Ivanković i fra Marijan Karaula. U glazbenom dijelu programa nastupili su glazbenici iz Vareša: Rajmund Likić, Željko Sertić, Rafo Dužnović i Jana Šoljak. Fra Vitomirov tekst *Najbolje je šutjeti* interpretirao je glumac Slaven Vidak. Samostanska dvorana je bila puna, a zanimljivo je spomenuti da je na priredbu došla i zamjenica veleposlanika Republike Hrvatske u BiH gđa Dunja Jevak.

A. C.

tako neobične osobe ostalo tako malo napisanog, ali još manje tiskanoga. Ovo se posebno odnosi na tzv. monografske radove, tj. knjige. Naučili smo, naime, da se trag o čovjeku ponajbolje čuva pisanom ostavštinom, ponajprije knjigama. Fra Vitomir, radoznali i svestrani intelektualac, kao da za taj dio svoga bića nije previše mario. (I ovo bi išlo u opći portret intelektualca-melankolika.) A iz usmene komunikacije s njim često smo imali prigodu vidjeti kako zna i ima što reći, jer je imao dar prodora u samu srž problema, nevjerojatno hitru misao te točnu, svježu i neumoljivo preciznu, a pritom i pjesnički "održivu" metaforu. Njegove slike, govorne slike i parabole dobacivale su mnogo dalje od jednokratnosti njihove uporabe.

Pišući u povodu njegove smrti napisao sam da je fra Vitomir bio čovjek dviju naglašenih ekstremnih značajki: neumoljive racionalne strogoće i snažne emocionalne, pjesničke, gotovo melankolično-patetične metaforike.

Oni koji su ga izbliza gledali govore u superlativima o njegovu franjevaštvu, svećeništvu, čovjeku Crkve (reći će: Pisma, liturgije, predaje, katolicizma i katoliciteta), te čovjeku zanosa, geste i rječitosti u svjedočenju te pripadnosti. Nešto od toga većina je nas doživjela, iskusila uz fra Vitomira.

Željko IVANKOVIĆ

Po sv. Anti grade crkve i drugim svecima

Skoro je i kod nas hodala jedna karta iz Beča, na kojoj je naštampan sv. Anto. U karti se piše, da je tamo crkva sv. Kanizija napravljena tugjim novcem te sada duguje dosta stotina hiljada kruna. Gospodari Kanizijeve crkve smisliše zgodno sredstvo, kako će skupiti što više novaca za podmirenje duga - razaslaše svukud molbe na ime sv. Ante, jer znaju, da ljudi ne mogu ništa odbiti, što se moli za ljubav sv. Ante, pa makar to i ne bilo za njegovu crkvu.

Lijepo poticalo za nas, koliko moramo pomagati i darivati za gradnju nove crkve u Sarajevu, koja će se graditi nikome drugome, nego jednom sv. Anti. Kamo sreće, da ih se hoće naći još takih, košto je dobri Ivo u B., koji je jedne nedjelje zašo po kafanama i pokupio lijep darak za Antinu crkvu ne samo od katolika, nego i inovjernika. I njemu i njima od sv. Ante plaća!

Glasnik sv. Ante Padovanskoga, god. V, br. 2, Visoko, 1. veljače 1910., str. 35

Kip Isusa Krista u Hagu

Već se nekoliko godina drže u prijestolnici nizozemskoj, Hagu megiunardni mirovni sastanci svih vigijenijih svjetskih država, gdje vijecaju, kako bi se razoružali svi narodi, da ne bude više rata i krvoprolića. Predsjednik Argentinske republike odredi ove godine svotu od 30.000 K, da se u palači tog mirovnog kongresa podigne kip Isusu Kristu, kralju mira, kralju srdaca ljudskih. Zastigjuje nas velika vjera Američana.

Glasnik sv. Ante Padovanskoga, god. V, br. 6, Visoko, 1. lipnja 1910., str. 103

Izumitelj brzjava bez žica - trećoredac

Treći red sv. Frane bilježio je u svako vrijeme megju svoje članove slavne muževe; pa, hvala Bogu, tako i danas. Slavni izumitelj brzjava bez žica, Eduard Branli, doktor prirodnih znanosti i jedan od najvećih živućih fizičara ponosi se, da je sin sv. Frane Asiškoga po III. redu. Ovliki muž ne stidi se trećoredskog imena i odijela, a stide se oni mali puzavci.

Glasnik sv. Ante Padovanskoga, god. VI, br. 10, Visoko, 1. listopada 1911., str. 169

Ukrali sv. Antu

Vrt sestarskog samostana u B. pun je slatkoga voća i sočnog povrća, - ko marljiva ruka obradila. Ta ljepota dražila je oči malih gradskih tatova. Po danu mjerili, gdje je niža ograda, a po noći izvodili planove - preskakivali i nosili ko svoje. Uboga sестrica čekala ih više puta do gluho doba noći, ali mali „sinovi tmina“ bili na oprezu. Kad im nije mogla stati u kraj, ona stavi sv. Antu za noćnog stražara nad svojim vrtom. Metne Svečevu sliku na jedno stablo, da čuva od kragje bašču. Ali - šta je opazila ujutru!? Odnijeli hajduci i sliku sv. Ante. Baš naopak svijet.

Glasnik sv. Ante Padovanskoga, god. VII, br. 4, Visoko, 1. travnja 1912., str. 67

Franjo Holz.
graditelj crkve

Graditelj nove crkve sv. Ante

To je ovaj gospodin čiju sliku donosimo u ovome broju. Kakov je on katolik, najbolje je rečeno, kad se kaže, da je Slovenac. Ovih dana stupiće dobri „Franc“ i u III. red sv. Frane. Gosp. Holz gradi samo crkve, gradi ih ne samo svojom umjetnošću i planovima, nego ih gradi srcem, da budu dostojni stanovi Boga velikoga. Ime ovog mladoga graditelja raznosiće ponajljepše franjevačke crkve u Bosni: u Livnu, Sutjesci, Podmilačju i sada u Sarajevu

Glasnik sv. Ante Padovanskoga, god. VII, br. 5 i 6, Visoko, svibnja i lipnja 1912., str. 96

Kako je nastala pjesma Tiha noć

Jeste li se ikada zapitali kako je nastala pjesma koja svakog Božića ispuni vaša srca? Jeste li se upitali odakle nekom takvo nadahnuće da napiše pjesmu koja je obišla cijeli svijet, koja je popularnija od svih rock-hitova, pa čak i od jednostavne pjesme koju ste svi barem jednom pjevali svom prijatelju na rođendan, pjesme *Happy Birthday*.

Priča je istinita, iako počinje kao bajka.

Bila je noć uoči Badnjeg dana 1818. kada je seoski učitelj i orguljaš Franz Xaver Gruber primijetio da su njegove crkvene orgulje uništene. Orgulje su, naime, nijeme bez mijeha. Orguljaš je odmah obavijestio župnika koji se zabrinuo jer ponoćka ne može bez orgulja. Nitko nije mogao doći na vrijeme da popravi orgulje, a ponoćka bez orgulja je nezamisliva.

Župnik i orguljaš su tada popričali u četiri oka, te su se dogovorili da će župnik sastaviti pjesmu koju će onda učitelj uglazbiti za gitaru. Gitara je trebala zamijeniti orgulje na Božićnu noć.

Večer je. Župnik se zagledao u snijegom pokriveno krovove svoga sela oslušujući tišinu brda i dolina. I potekle su riječi same od sebe, jednostavne i ljupke: *Tiha noć, sveta noć...* I izlila se pjesma od tri kitice. Ispjevana za čas, uglazbljena za nekoliko trenutaka. Od tada se ova skladba nezaustavljivo širi po svijetu i u srca svih ljudi unosi mir Isusovih jaslica.

Plodna jesen

24. rujna 2007. Danas je konačno pušten u rad lift koji je preko ljeta ugrađen u našem samostanu.

3. listopada 2007. Treći je dan trodnevnice u čast svetkovine sv. Franje. Prije mise uočnice slavi se obred preminuća sv. Franje. Ovaj obred i sv. misu predvodio je provincijal fra Mijo Džolan.

4. listopada 2007. Svetkovina sv. Franje Asiškoga, utemeljitelja Franjevačkog reda. Za nas franjevce ovo je poseban dan. Svečana sv. misa slavljena je u 11 sati. Misu je predvodio gvardijan fra Marijan Karaula.

12. listopada 2007. Treći dan boravka u Sarajevu sudionici Skupštine Unije Manje braće Europe iskoristili su za upoznavanje našega grada. Posjetili su franjevački samostan i crkvu sv. Ante na Bistriku, prošetali Baščaršijom, posjetili Husrefbegovu džamiju, Novi hram - Muzej Jevreja, katoličku katedralu i pravoslavnu prvostolnicu, župu sv. Franje u Dobrinji i Franjevačku teologiju u Nedžarićima. U svim mjestima domaćini su gostima ukratko predstavili instituciju koju su posjetili te izrazili radost što su europski provincijali u svoj program uvrstili i posjet ovim objektima. Europske provincijale i članove generalne uprave iz Rima na čelu s generalnim ministrom fra Joséom Rodríguezom Carballom i provincijalom Bosne Srebrene fra Mijom Džolanom primio je i predsjedavajući Predsjedništva BiH gosp. Željko Komšić.

13. listopada 2007. U Sarajevu je održan 10. jubilarani *Framafest*, festival duhovne glazbe Franjevačke mladeži. U našoj crkvi okupili su se framaši na svetu misu u 12 sati. Misu je predvodio fra Milan Krišto, nacionalni asistent FRAME iz Hrvatske, a u Bosanskom kulturnom centru u 17 sati održan je festival, na kojem je nastupilo 14 glazbenih skupina iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Litve.

15. listopada 2007. Izložbom slika fra Perice Vidića u Galeriji *Collegium artisticum* otvoreni su ovogodišnji *Dani Matice hrvatske u Sarajevu*.

16. listopada 2007. Danas je iz našeg samostana otputovao član našeg bratstva fra Franjo Ninić. Fra Franjo je u Münsteru u Njemačkoj upisao postdiplomski studij moralne teologije.

22. listopada 2007. Na drugoj internoj odnosno Gastro-hepatološkoj klinici bolnice Koševo zbog pogoršanog zdravstvenog stanja hospitaliziran je

član našeg bratstva fra Petar Anđelović. Na kliničko ispitivanje primio ga je dr. Mehmed Gribajčević.

28. listopada 2007. Na današnju nedjelju organizirali smo hodočašće franjevačkih svetovnjaka (FSR i FRAMA) bosanskoj kraljici Katarini u Kraljevu Sutjesku. Ispred našeg samostana išao je jedan autobus, a hodočasnike je pratio asistent FSR-a fra Anto Cvitković. Sv. misu u samostanskoj crkvi u Sutjesci predvodio je đakovački biskup Marin Srakić, predsjednik BK Hrvatske i sam trećoredac. Uz druge svećenike na misi je sudjelovao i provincijal fra Mijo Džolan.

1. studenog 2007. Danas je u organizaciji češke ambasade u našoj samostanskoj dvorani prikazan film *Daleki put*, jedan od najboljih filmova o holokaustu. Djelo je Alfreda Radoka. Uz ovaj film postavljena je i izložba ukrasnih predmeta, jestivih uzoraka i kućne radinosti u organizaciji društva *Češka besjeda*.

7. studenog 2007. Iz bolnice se vratio fra Petar Anđelović. Još je lošeg zdravlja, ali doktori su optimisti i vele da nema ništa zabrinjavajuće. Fra Petar je na kućnoj njezi i polako se oporavlja.

7. prosinca 2007. U Maloj galeriji našeg samostana održano je predstavljanje knjige *Ogledi* autora Nike Miličevića. Predstavljanje je organiziralo Hrvatsko društvo za znanost i umjetnost, a predstavljajući su bili: Željko Ivanković, Ivan Kordić, Julijana Grbelja, Čedo Kisić i fra Petar Vidić.

10. prosinca 2007. Današnja večer u našem samostanu posvećena je filateliji. Naime, u samostanskoj je dvorani postavljena i otvorena izložba poštanskih markica s motivima slikara Alberta Dürera. Najviše je božićnih motiva pa je ova izložba i nazvana: *Božić s Dürerom*. Izložbu je otvorio fra Marijan, a o njoj je govorio i autor Zlatko Bakranin.

Anto CVITKOVIĆ

Čestitke i čestitanja

Božićne čestitke pojavile su se istodobno kad i razglednice i u početku su dobavljane iz inozemstva

Čestitka za imendan

K. Mijić, Hrvatski seljak čestita Božić, 1932.

Prve razglednice uopće pojavile su se u Beču 1870. godine. Već 1894. postojala je u Sarajevu preko puta hotela *Evropa* prva prodavaonica razglednica; dakle, bila je u neposrednoj blizini Latinske ćuprije i Latinluka. U istoj ulici nešto niže bila je knjižara i papirnica Daniela Kajona, a na istoj strani, ali nakon raskrižja s Rudolfovom ulicom (danas Strossmayerova ulica) bila je knjižara Leona Fincija koju je on preuzeo od Alberta Thiera 1897. godine. Sva trojica njih bili su izdavači razglednica i različitih čestitki, koje su se kod njih mogle i naručiti.

Božićne čestitke, ti mali pravokutni kartončići u formi razglednica s lijepim zimskim prizorom ili ugođajem ispod božićnog drvceta, pojavile su se istodobno kad i razglednice i u početku su dobavljane iz inozemstva. Po različitim kraticama izdavača na njihovoj poledini (npr. Gellaro, Amag, H.A.M. i dr.) zaključujemo da je takva vrsta čestitanja postala odmah vrlo raširena i popularna.

Natpisi su redovito bili *Sretan Božić* ili *Fröhliche Weihnachten*. Teme prizora bile su „prave Božićne“: od zimskih krajolika i okićenog drvceta do bogato postavljenog Božićnog tanjura s jabukama, orasima, medenjacima, kolačićima, svijećom i Božićnim vjenčićem, a ponekad i s buketom cvijeća.

Neposredno pred Drugi svjetski rat pojavili su se natpisi *Sretan Božić* i *sretna Nova Godina*. Također su se i teme ponešto izmijenile; popularne su postale reprodukcije umjetničkih slika koje su prikazivale poglavito različite običaje pri proslavi Božića, a uradili su ih poznati slikari: K. Mijić, G. Jurkić, V. Becić, S. Tomerlin, O. Antonini, Z. Šulentić i drugi.

U doba Austro-Ugarske bilo je u ovim krajevima vrlo uljudno i otmjeno pismeno čestitanje imendanana. Tema čestitke redovito je bilo cvijeće i to najrazličitije: od ljubičica i visibaba do runolista i karanfila - zavisno od godišnjeg doba kada se imendan slavio. Na našima je redovito pisalo *Srdačne čestitke k' imendanu*, a na stranim izdanjima *Herzliche Glückwünschen zum Namenstage*. Ovakve lijepe prigodne čestitke nalazimo do 1945. godine, a onda kao da su nepovratno izašle iz mode.

Zlatko BAKRANIN

Blagoslov kuća i obitelji

U božićnom vremenu, napose oko svetkovine Bogojavljenja (Triju kraljeva), svećenici prema predviđenom rasporedu pohode stanove vjerničkih obitelji, kratkim obredom blagoslove dom i njegove stanovnike te se, prema mogućnostima, s članovima obitelji zadrže u razgovoru. Taj se obred i običaj pučki zove *blagoslov kuća*. Sam čin primanja svećenika u svoj stan i okupljena obitelj zapravo je svjedočenje svoje vjere i pripadnosti župnoj zajednici. Vjernici tom prigodom obdare svećenika skromnim prilogom za njegove i druge župne potrebe. Uobičajeno je da tom prigodom svećenikov pratitelj napiše kredom na sobna vrata ovakav znak: $20+G+M+B+08$. Brojke znače godinu blagoslova, tri slova početna slova imena triju kraljeva (Gašpar, Melchior, Baltazar). Po drugom tumačenju slova G, M, B su kratice latinske rečenice: *Christus mansionem, benedicat!*, a znači: *Krist neka blagoslovi kuću*. U latinskoj rečenici je prvo slovo C budući da ime Gašpar na latinskom počinje s C (Casper).

MISE U NAŠOJ CRKVI

Nedjeljom: u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Svaki utorak posvećen je sv. Anti i mise su uz pobožnost sv. Anti u 8 i 18 sati. Nakon večernje mise predavanje za studente i mladež te druženje u samostanskoj dvorani.

Radnim danom samostanska misa s jutarnjom je u 7.30 sati, te večernja misa u 18 sati.

Prije svake mise može se potražiti svećenika za ispovijed i uvijek dogovoriti vrijeme za duhovni razgovor.

U crkvi se tijekom godine održavaju brojni glazbeni koncerti, a samostanska *Mala galerija Sveti Anto* je otvorena za susrete raznih udruga, za održavanje različitih vjerskih i kulturnih priredbi, okruglih stolova i znanstvenih predavanja.

Znate li?

- Orao za sunčana vremena opazi zeca u trku s čak tri kilometra visine.
- Delfin ima 260 zubi.
- Slon, najveći kopneni sisavac, samo u surli ima 40.000 mišića. Zato prosječno veliki slon može baciti petmetarskog krokodila čak 8 m uvis.
- Veliki engleski znanstvenik Michael Faraday, koji se smatra jednim od osnivača moderne fizike i kemije, nije nikada uspio dobiti mjesto predavača. Razlog je što nije mogao ispravno izgovoriti glas *r*.
- Najkraći rat u povijesti vođen je 1896. između Velike Britanije i Zanzibara; trajao je točno 37 minuta

Tiskanje ovoga broja našega *Glasnika sv. Ante* pomogao je Grafički atelje OSKAR Sarajevo.
Iskreno zahvaljujemo!

Nakladnik: Franjevački samostan sv. Ante, Sarajevo, Franjevačka 6
Tel: 033/236 107, fax: 033/236 108
E-mail: sv.anto@bih.net.ba
www.svantosarajevo.org

Glavni urednik: Marijan Karaula
Lektura: Ivo Pranjković
Fotografija: Marijan Karaula
Grafički urednik: M.S. Štrika
Tisak: OSKAR Sarajevo

KALENDAR DOGAĐAJA

Utorak 18. prosinca 2007.

Dan svetog Ante. Misa u 18 sati. Na početku slavlja mise pokorničko bogoslužje i mogućnost za pojedinačnu božićnu ispovijed.

Ponedjeljak 24. prosinca 2007.

Badnji dan. Misa božićnog bdijenja u 19 sati. A u 24 sata, u ponoć, misa ponoćka koju će predvoditi provincijal Bosne Srebrene fra Mijo Džolan. Ponoćku će izravno prenositi TV *Hayat*, a za vrijeme mise pjevat će zbor *Pontanima*.

Utorak 25. prosinca 2007.

Božić, godišnja svetkovina rođenja Isusa iz Nazareta. Mise u našoj crkvi u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Utorak 1. siječnja 2008.

Nova godina. Mise u našoj crkvi u 7.30, 11 i 18 sati.

Petak 18. siječnja 2008.

Početak molitvene osmine za jedinstvo kršćana. Mise u našoj crkvi u 7.30 i 18 sati.

Utorak 22. siječnja 2008.

U sklopu molitvene osmine za jedinstvo crkava bit će u našoj crkvi zajednička molitva predstavnika više religijskih zajednica iz Sarajeva.

Petak 25. siječnja 2008.

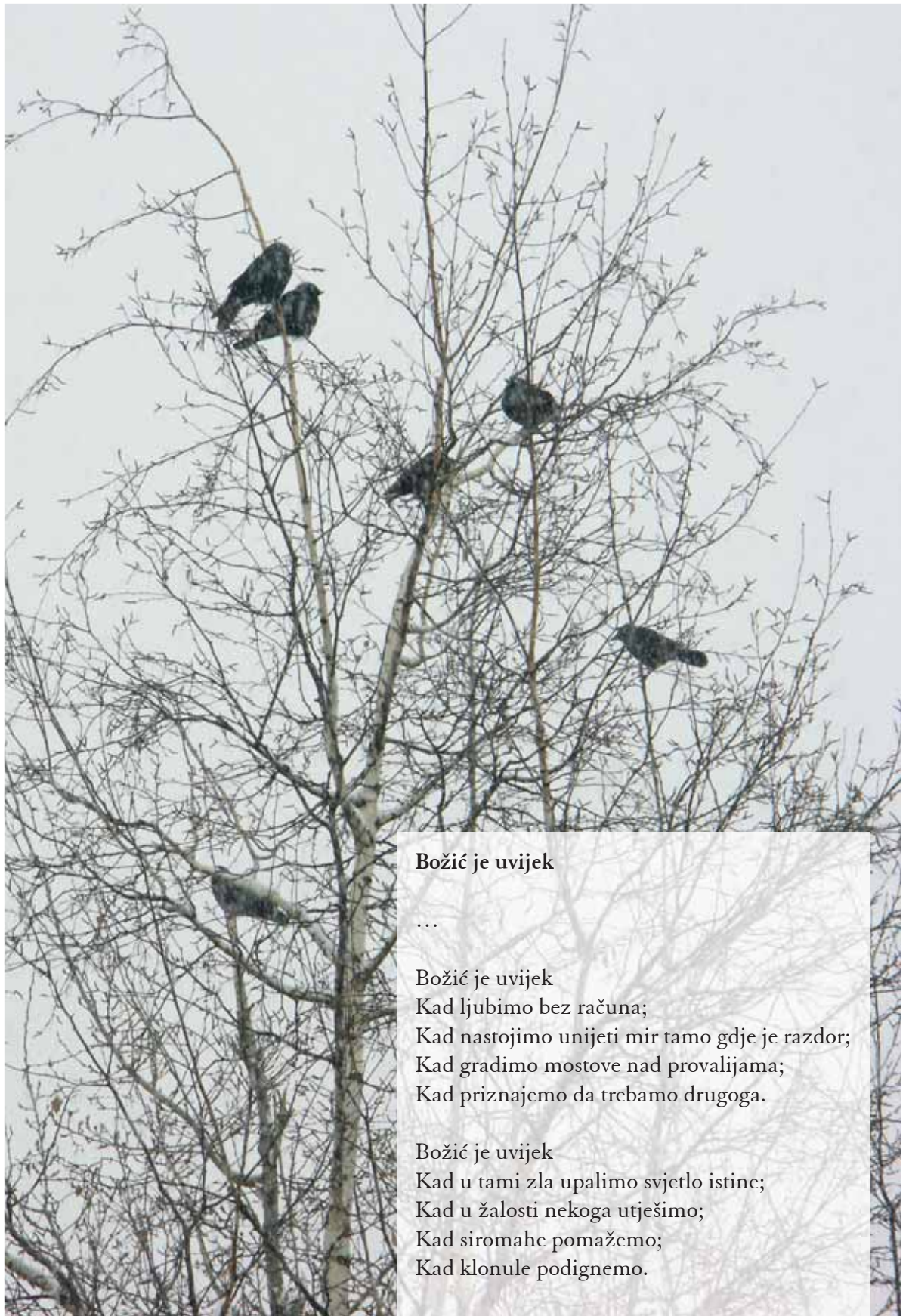
Završetak molitvene osmine za jedinstvo kršćana. Mise u našoj crkvi u 7.30 i 18 sati.

Subota 2. veljače 2008.

Prikazanje Gospodinovo ili Svijećnica. Mise u našoj crkvi u 7.30, 11 i 18 sati.

Srijeda 6. veljače 2008.

Čista srijeda ili Pepelnica. Blagoslov pepela i obred pepeljanja. Mise u našoj crkvi u 7.30, 11 i 18 sati. Obvezatan post i nemrs.

Božić je uvijek

...

Božić je uvijek
Kad ljubimo bez računa;
Kad nastojimo unijeti mir tamo gdje je razdor;
Kad gradimo mostove nad provalijama;
Kad priznajemo da trebamo drugoga.

Božić je uvijek
Kad u tami zla upalimo svjetlo istine;
Kad u žalosti nekoga utješimo;
Kad siromahe pomažemo;
Kad klonule podignemo.